

Beszélgetés a fölrobbant házzal

— Megviseltek látszik.
 — Csodálkozik? Még pár nap, és félveles lesznek sebeim. Ne felejtse, aládúcolva se voltam mindig.
 — Úgy látom, most is szívebben menne. Mintha nehezebbre esne az állás.
 — Pardon, egy szóra! Mit akar maga egyáltalán? Minek akarja az én ügyemet szellőztetni az újság? Örülök, hogy végre csönd van körülöttem.
 — Ne legyen harag közöttünk rögtön az elején. Az újság abból él, hogy megír valamit. Vállalja a beszélgetést?
 — Attól függ, mire megy ki a játék?
 — Szeretnék tisztán látni.
 — Ne vakarja a vakolatot, úgyis meg van repedve. És ne felejtse, emberek állnak a romház mögött is. Mögöttem éppen négy szövetkezet.
 — Eppen ez az. Nehéz lehet fönttartani négy szövetkezetnek is egy romházat.
 — Sarkosan fogalmaz. Eddig két szakértő vizsgált meg, az egyik romháznak nyilvánított, a másik azt állítja, nem vagyok az.
 — Érdekel a története. Tehát fölrobbant szeptember 13-án, este.
 — Másnap reggel már itt volt egy ember a tanácsból, előbb, mint a hivatalok kezdenek, megnezett, elszomorodott, és fölvetett egy jegyzőkönyvet.
 — Gondolom, innen számítható új élete.
 — Ezt követte az első szakértői vélemény.
 — Rögtön?
 — Nem. Arra várni kellett. Sürgettek is a tanácsiak. Közben elrendelték, hogy az első, hevenyészett dúcolást cseréljék ki szakszűrőre, mert beláthatatlan következményei lehetnek, ha bejön ide valaki, én pedig rárogyok.
 — Az első szakértő tehát azt mondta, le kell magát bontani, mert rendbehozni nem érdemes, és különben is útjában van a közlekedésnek, a városképet pedig zavarja.
 — Így volt. A Hivatal bontási határozatát hozott: azonnal kezd-

jék el a bontást, és 60 napon belül fejezzék be.
 — Ettől kezdve az ön napjai meg voltak számlálva.
 — Azt hittem én is, de nem így történt. Gazdám megfölbébezték a határozatot, és újabb szakértő jött megvizsgálni.
 — Kiváncsi vagyok...
 — Sokat mondani nem tudok róla, ő úgy ítélte meg a dolgot, nem reménytelen az esetem, lehet belőlem még, használható épület.
 — Itt? Hiszen útban van. Addig is a kegyelem tartotta meg, ne kelljen messzire menniök az új lakóknak, ha fodrászt, órást, szabót vagy biciklijavitót keresnek.
 — Ön naiv ember, látszik, hogy a bonyolultabb áttételeket és a szövődményeket nem érti. Azt senki nem mondta, hogy újja akar építeni.
 — Nagyszerű. Tehát semmi akadály nem lett volna a bontásnak.
 — Ne lovalja bele magát, mondtam, hogy nem egyszerű. Nem érdemes tehát pénzt költeni rá, mert akkor is rontom a városképet, de az már a város érdeke, hogy ne rontsam, kérték tehát a hatóságokat, vegyen meg az állam, és bontasson le.
 — Mennyi az ára? Romház nem kerülhet sokba.
 — Megint másként gondolja. Adva van 225 négyzetméteres épület, „magasan közművesítve”.
 — Fölrobbanva...
 — Csillapodjék. Megállapították, hogy a helyreállítási költség 154 ezer 554 forintot tenne ki...
 — Annyira pontos, már csak a fillér hiányzik.
 — Ne akadjon fönn rajta, a költségvetések mindig pontosak, legfőképpen a számla lesz más. Az a lényeg, hogy helyreállítás után 1 millió 100 ezer forint lenne a forgalmi értékem. Ennyitől pedig nem eshet el a négy szövetkezet csak azért, hogy javítsa a városképet.
 — Ennyi lenne, ha... — de ön erősen romos.
 — Ha újjáépítenének, a biztosító fizetné a kárt, azt tehát

levonták belőle. Maradt 945 ezer 446 forint.
 — Ön biztos abban, hogy fizetne a biztosító? Úgy tudom, a vizsgálat még nem zárult le.
 — Messze vinne ez a szál, ne bogozzuk. Szánálásra kijelölt épület lettem, de a szánálás időpontját nem határozták meg.
 — Még mindig bizonytalan tehát a jövője?
 — Már nem. Illetékes helyen úgy nyilatkoztak, kártalanítják a szövetkezetet, tavasszal elárvereznek és lebontanak.
 — Világos, már csak egy kérdés maradt. Kétszer dúcolták, pedig egyszer is elég lett volna bontani. Mennyiért?
 — Bár én vagyok a rom, most ön kapaszkodjon meg: a költségvetés szerint 45 ezer 465 forint.
 — Ha megengedi, én itt megállok. Ha egy épület teljes fölüjtása 145 ezer forintba kerülne, akkor krózi összeg csupán dúcolásra a 45 ezer. Bár ékszerüzlet is volt, gondolom, a gerendák nem aranyból valók.
 — Nézze meg jobban. Kívülről támaszt hat oszlop, belül 22 vagy 24. Ne jöjjön be, az a kettő, amit nem jól lát, nem lehet különb a többinél. Nem új anyag, olyan, ami egy romházhoz megteszi. Gerendát tartanak a belső oszlopok, azt is hozzá kell számítani, és azt is, hogy mind-egyik pallókkal van átkötte.
 — Senki nem szólt semmit, hogy drága a dúcolás?
 — Az egyik elnök szívta a fogát, amikor megtudta, aztán abba hagyta. Azt mondta, ha egy romházat alá tudnak dúcolni, a saját költségvetésüket is alá fogják támasztani.
 — Beszéljünk nyíltan. Az állam segíteni akarja a négy szövetkezetet, hogy a szolgáltatóipar ne károsodjék. De nem biztos, hogy a dúcolóipart is támogatni akarja. Gondolom, mindenki megnézte volna a költségvetést, ha saját pénzből kell kifizetnie, de én azt tapasztaltam, szinte senki nem tud róla. Nem a mi zsebünkben megy!
 — Nem tudok erre semmit mondani, de rokonszenvem jeléül együtt számolom önnel, hány hajszálgórnó adná ki a 45 ezer forintot. Sok, nagyon sok.
 — Búcsúzásul kérhetném a címet?
 — Szilléri sugárút 43. Szolgáltatóház. Irhatja úgy is, hogy Romrezervátum, de oda ne lépjen, nagyon kérem, ott veszélyes.

HORVÁTH DEZSŐ

Mikrométer

badolni. Én megállok egy pillanatra, nézem a mikrométert, sőt körül is lesek és az a buta elhatározás születik meg bennem, hogy félretolom, ne legyen annyira szem előtt és ha bizonyos ideig, mondjuk tíz percig nem jelentkezik érte senki, odamegyek, megfogom és az enyém.
 — Megmondom őszintén, már abban a percben megszólalt bennem a tisztesség, ne csinálj: hajtott valami, de nem tudok szabadulni a másik sugalmazástól, hogy vágjam zsebre. Izgatottan figyelek vagy tíz percig. Semmi se történik. Akkor visszamegyek, de nem érettség még bennem az elhatározás, csak annyit teszek, hogy még jobban elrejttem azt a vacakot és máris indulás vissza a helyemre. És megint kezdődik a belső vívódás. Vigyem—ne vigyem. Soha el nem csentem semmit, úgy éreztem, hogy ha megteszem, bepiszkítom a kezemet. Szóval viaskodtam magamban.
 — Ha türelmem lenne hozzá, ezt az érzést részletesebben is elemezhetném, de azt hiszem, ennyiből is világosan látszik, mi történt bennem.
 — Az a lényeg, hogy amikor ez elkezdődött, negyed négy lehetett, iszonyú lassan ment az idő, én száz mikrométert láttam magam előtt, ugrált előttem minden, a műhely zajai fölérősdtek, a gépek szinte ordítottak.
 — És most jön a döntő pillanat. Háromnegyedig senkit se láttam a mikrométerhez kö-

zeledni. Akkor odamentem, mintha valami dolgom akadt volna a közös gépen, csináltam is valamit, a mikrométer belecsapott az eszembe, odanyúltem, megfogtam és bele a nadrágzsebembe. Aztán gyorsan visszamentem a helyemre.
 — Az egész szerszámot éreztem a zsebemben. Mintha melegedni kezdett volna és mintha a zseben át sütné a bőromet. És belül is egyre jobban süttött valami. Egyszerre gazdagnak és amellet aljásnak éreztem magamat, zúgott a fejem, belenyúltem a zsebembe, megpróbáltam a zsebkendőbe csavarni a mikrométert, mintha egyre jobban forrósdott volna a szerszám, egyre jobban égett a bőrom, mintha már meg is gulladt volna a zsebkendő. Leültem a székre. Csak néztem magam elé és elkezdtem fölmérni, hogy mi is történt és mi történik most velem. Van egy mikrométer nálam, ami eddig nem volt az enyém és sehogy se tudtam egyenesbe tenni, hogyan lehet most ez. Oldalakat tudnék leírni arról, mi minden viharzott akkor bennem. Arra gondoltam, mi lenne, ha a portán elkapnának, de ezt kidobtam magamból: enyém sohasem akartak megmozdítani. De a mikrométer süttötte már a testemet, lelketem. Néztem az órát, hat perc és indulhatok. De a mikrométer már a combomat égette.
 — Beváltam gyorsan a zsebembe elővettem föltartottam és nagyot kiáltottam: Ki hagyta el a mikrométert!
 — És most jön a döntő pillanat. Háromnegyedig senkit se láttam a mikrométerhez kö-

ORMOS GERŐ

Mester Attila

Jutok mind mélyebbre

Évek rakódnak rám rétegződnek jutok mind mélyebbre az időben szűzföldek ölet vérző ekevasak nem fordítanak ki a fényre

elmerülök

befejezetlen dolgaim félig sem gondolt gondolataim korhadó sirmellékletek körülöttem széthullajtott szavaim filléreit nem díszíti királyi arcmás kardot nem viselek s koponyámon buzogánytötte sebet

Körülöttem meghunyászkodott szándékok csonttörédekei hevernek be nem telt vágyaim korsói földdel tömődnek telítődnek rakódnak rám az évek

elmerülök

arccal Keletnek mint a hunok — lovatlan Attila enmagam ostora csak — számban hazám keserű homokja koponyám homokóra

halállal lassan megtelik

Kismesterek

Szegedi papucs — meddig?

A férfi a tengerentúlról jött a megbízatással, hogy már az öreg földrésznökön jár, ne feledje felkeresni Magyarországot, Szegedet és haza ne menjen himzett papucs nélkül. Áthajózott az óceánon, repülőre szállt, vonatra ült, s hipp-hopp itt termett Tiszaparti városunkban egy vasárnap délelőtt...
 Aztán öreg este lett, mire megtalálta az eldugott utcában a szégyenlősen-apró cégtáblával jelzett házat, ahol Rátkai Sándor papucosos lakik és dolgozik. A vendég fáradtan a hosszú csatangolás, reménytelen kérdézősködés után, ingerülten kifakadt: „magátán Clevelandban jobban ismerik, mint Szegeden!”
 Annyi mindenesetre bizonyos, hogy a szegedi papucstól nem a szegediek vásárolják. Tíz közül kilenc idegenbe jut. „Tisztelt Rátkai Úr!... Most a barátnőmnek kellene egy 39-es fekete sarkos papucs... Az unokahúgom Kanadában nagyon boldog volt a piros papucsral. A karácsonyfája alá tette. Üdvözlettel Gencsy Sári.”
 — Amikor a művész fellép a tévében, az uram rögtön azt nézi, az ő papucsában van-e. Mindig abban szerepel.
 *
 — Mitől szegedi a szegedi papucs?
 — Attól, hogy ilyen típust csak Szegeden készítettek: ilyen himzett, varrott, fordított papucst. Ezt ma már senki nem csinálja. Az eredeti, amelyet a csizmadiák tanultak el a töröktől, kétlábbas volt. Ilyen, mint ez.
 — Milyen?
 — Szimmetrikus. Akármelvik lábát teszi bele, mindegyikre jó. Most ezt használják a tancosok. A Budapest Táncegyüttesnek készíttem, nemrég rendeltek a decsiek, ebben táncolnak az Állami Népi Együttesben, de Angliában, Franciaországban vannak tancosok, akiknek ilyen van a lábán.
 — Magyar papucs francia tancoson?
 — Azt hiszem, magyar tancosok azok! Mint a jó múltkorában az egyik kislány: itt tanult Pesten népi táncot, s most visszament Amerikába, hogy megtanítsa az ottani magyar gyerekeket a csárdásra. Ez a kislány is vitt... „kislány”? Negyvenes papucs kellett a lábára?
 Rátkai Sándor csendes mosollyal emlékszik. Kifogyhatatlan a meséből, úgy beszél a vevőkről, mint régi jó barátokról szoktak, s szinte mindegyik munkadarabjának története van, mely megér egy mondatot, egy anekdotát. Az utolsó szegedi papucos (ezt hangsúlyozza: utolsó,

mert rajta kívül varrott bőrtalppal már nem készítenek papucst) mesél. Az egykori polgármesterről, aki naponta szalajtott a hozzá az altszövet ajándéknakvalóért; mesél a helyi „pénzügyminiszterről”, aki úgy fizetett, mintha a fogát húzták volna, s irigylélen a mestermunkáért járó pénzt, adóíveket böngészett át, hátha szabálytalanságon kapja rajta. Nem sikerült. A múltra emlékezésből egyszerre műveletmagyarzatba vált át. Mondja, s teszi is.
 — Először megvarrom a himzett bársony felsőrészt és kifordítom. Beleütöm a kaptafát és a talpát. No, most a talpat körül fogozom, hátrahúzom (lehet, mert vizes, jól alakítható mé? ilyenkor) és ráformázom a mustával. (A harang formájúra öntött, ténylegbeálló súlyos rézszerszámmal üti az engedelmesen simuló vastag bőrt.)
 — No, a talpba belevarrom a felsőrészt, így, hogy a varrás nem látszik a színén, mert nem szűröm át a bőrt.
 Kiveszi a kaptafát.
 — Most jön a talpbélés. Csirizzel ragasztom be, ezután a szárnyát bekötöm.
 A felsőrész hátrahajló végét hozzávarrja a talpbéléshez. Betesz a talphajlatot biztosító merítőt, a „svábót”.
 — A sváb, vagy mondhatjuk úgy is, glengstükli, fűzfából a legjobb. Erős is, rugalmas is meg könnyű. Ettől nem lesz nyagda a papucs. Bevarrja a hiperbola formára vágott sarokfedőt, a rámat, bele a faszarkat, pici talpbőr borítás és kész.
 *
 — Láttam a boltban szegedi papucst...
 — Ahhoz semmi közöm!
 — Nem itt készült?
 — Nem. Szombathelyen.
 — Szegedi?
 — Szegedi... volt... csak itt nem kellett. Volt egy papucos KTSZ, beolvastották a cipőszöveg, aztán meg fölszámolták. Itt nem láttak benne fantáziát, Szombathelyen igen.
 — És szegedi-e a szombathelyi?
 — Nem bántom más portékáját, inkább ezt hallgassa meg: amióta nyugdíjas vagyok (1975-ben a második üzletem is lebontották és a város szélén lett volna hely, az meg idegenforgalomból élő papucosnak a halála, így inkább a nyugdíj), csak a szabadtéri idején árulok. No, amikor kipakoltam, mellettem nyitott pavilon a bolt is, amelyik azt a papucst árusítja. Mit gondolt, kivolt az első vevőm? A papucsarús eladónól!

IGRICZI ZSIGMOND

— Már sajnálom, hogy megemléktem a témát, nem akartam én ezzel semmiféle megírnivalót szolgáltatni, csak azért kezdtem bele, mert régen furdalja a lelkiismeretemet, hogy valamilyen formában elmondjam valakinek, akinek érdekelne az ember belső világának eseményei, jobban mondva a belső vergődések, amelyek bárhol érhetik az embert, ha nem vigyáz magára.
 — De ha már annyira érdeklő, elmondom, csak az a kikötésem, hogy a nevemet még kezdőbetűkkel se szabad említeni. Magamról csak annyit, hogy gimnáziumot végeztem, utána szakmunkás-bizonyítványt szereztem, szóval tanultam valami pszichológiát is. Tetszik tudni, mi az a mikrométer? Az én munkámban kis méretű szerszám, ami arra való, hogy az egyes anyagokat tízmilliméteres pontossággal mérni tudjuk. Egyszerű kis munkaeszköz. Már gimnázista koromban szerettem volna szerezni egyet, de elég drága holmi, a szüleim pedig nem valami gazdagok.
 — Most pedig belevágok a közepébe. Meglátok én egyszer az egyik közös használatú gép mellett egy heverő mikrométert. Nem szolták általában elhagyni, mindenki vigyáz rá, mert meg kell fizetni, ha elveri valahová. Tehát megláttam ezt az átkozott mikrométert és megmondom ahogyan volt, az volt az első gondolatom, hogy zsebrevessem.
 — Nem tudom, hogyan támadnak az ember fiában az ilyen gondolatok, de ha már jelentkezik, nehéz tőlük szá-